

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2009. év január hó 13. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a védő által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 30.B.444/2004/50. számú ítéletét és a Fővárosi Bíróság 23.Bf.7668/2007/9. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek, további felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az indítvány előterjesztője sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem terjeszthet elő.

I n d o k o l á s:

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2007. március 7-én kihirdetett 30.B.444/2004/50. számú ítéletével a terheltet különösen jelentős kárt okozó, folytatólagosan elkövetett csalás büntette, 2 rb. közokirat-hamisítás büntette, és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt, halmazati büntetésül, 6 év börtönbüntetésre, 8 év közügyektől eltiltásra és 1.500.000 Ft - meg nem fizetés esetén 15.000 forintonként átváltoztatandó - pénzmellékbüntetésre ítélte. A terhelt által előzetes fogvatartásban és házi őrizetben töltött időt a szabadságvesztésbe beszámította. Elkobzásról, bűnjelek kiadásáról és letétről rendelkezett. Kötelezte a terheltet a felmerült 419.472 Ft bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen - amelyet az ügyész tudomásul vett - a terhelt és védője a tényállás téves megállapítása miatt, felmentés, illetve hatályon kívül helyezés végett, másodsorban a

vagyon elleni bűncselekménynek és folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének tekintett cselekmények egységesen jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntettként minősítése, és a büntetés enyhítése érdekében fellebbezett.

A Fővárosi Bíróság a 2008. április 11-én kihirdetett 23.Bf.7668/2007/9 számú ítéletével az elsőfokú ítéletet annyiban változtatta meg, hogy a terhelt vagyon elleni cselekményét a Btk.318.§-ának (1) bekezdésében meghatározott, de a (2) bekezdés c) pontjára tekintettel a (7) bekezdés b) pontja szerint minősülő és a Btk.12.§-ának (2) bekezdése szerint folytatólagosan elkövetett csalás büntettként minősítette. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A kerületi bíróság által megállapított tényállás lényege, a Fővárosi Bíróság által eszközölt pontosítások mellett a következő:

A terhelt gimnáziumban érettségizett, szakképzettséggel nem rendelkezik. Asszisztens, kb. 150.000 Ft havi jövedelemmel. Nős családi állapotú, kettő kiskorú gyermeke van. Vagyona egy lakás, mely jelzáloggal terhelt.

A terhelt büntetett előéletű. Az 1980-as évben történt két elítélését követően a Budapesti IV. és XV. kerületi Bíróság az 1995. március 9-én jogerőre emelkedett 1.B.IV.1291/1994/8. számú ítéletével jelentős kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt halmazati büntetésül 2 év - végrehajtásában 4 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre és 40.000 Ft pénzmellékbüntetésre,

majd a Miskolci Városi Bíróság a 2004. március 1-jén jogerőre emelkedett 21.B.873/2001/8. számú ítéletével adó és társadalombiztosítási csalás büntette miatt 8 hónap - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre, és 150.000 Ft pénzmellékbüntetésre ítélte.

1. pont. A terhelt az 1990-es évek végén több gazdasági társaságnál is ügyvezető igazgatói tisztséget töltött be.

Valamennyi gazdasági társaság tevékenységi körében szerepeltek a T. 37. fejezetéhez tartozó tevékenységek.

A kérdéses időszakban 1999. április 3-ig az A., mint elkülönült pénzalap működött. Az A. feladata a környezetkímélő gazdasági szerkezet kialakításának ösztönzése, a környezeti ártalmak megelőzése, a bekövetkezett környezeti károk csökkentése, felszámolása, a védett természeti értékek, területek fenntartása, a hatékony környezetvédelmi megoldások ösztönzése, előmozdítása, valamint a társadalom környezeti szemlélete fejlődésének szolgálata

volt. 1999. április 3-tól az A.helyébe a K. alap célfeladat fejezeti kezelésű előirányzat lépett. Az A. és az előirányzat felett a környezetvédelmi (környezetvédelmi és területfejlesztési) miniszter rendelkezett, a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről szóló 1998. évi XC. tv. 66.§ (1) bekezdése alapján ő volt a megszűnt A. jogutódja.

Az A., és később a K. is jogszabály alapján támogatható környezetvédelmi fejlesztésként támogatta a hulladék hasznosítást, ártalmatlanítást. A miniszter évről-évre kiemelt célként jelölte meg a hulladék újrafelhasználást, illetve újrafeldolgozást. A támogatási rendszer a 16/1997. (VI.5.) KTM rendelet 3.§ (5) bekezdése alapján programgazda jellegű volt, a pályázati felhívásban nevesített összefüggő, vagy azonos célt szolgáló fejlesztésekért egy szervezet volt felelős. A hulladékfeldolgozás vagy újrahasznosítás céljából történő hulladékbegyűjtést rendszertagokon keresztül a rendszergazda szervezte.

Az A. a rendszergazda állt kapcsolatban, ő írta alá a támogatási szerződést, ő kapta meg a támogatást, amit a rendszertagokkal kötött szerződés alapján, azok teljesítménye szerint utalt tovább.

A B. Kft. 1996. július 11-én és szeptember 16-án nyújtott be pályázatot rendszergazdai feladatok ellátására. A társaság az elnyert pályázatot követően 1997. február 6-án - 1996. január 1. napjáig visszamenőlegesen - írta alá a támogatási pályázatot. A támogatási szerződést, amelybe kedvezményezettként a későbbiekben a B. Kft. és öt másik társaság által alapított D. H. K., a K. K. A. helyébe pedig a K.. lépett, időről-időre meghosszabbították. A szerződéses kapcsolat a 2001-2002. évben is fennállt. rendszergazdai feladatokat a B. Kft. által alapított D. M. F. és B. Kft. is ellátott. A támogatás alapja a begyűjtött és hasznosított hulladék mennyisége volt.

A terhelt - műanyag granulátum, vagy darálék előállítását, illetve exportját vállalva - mind a három cégével kapcsolódott rendszertagként a fenti konzorciumokhoz. A terhelt, illetve az általa működtetett gazdasági társaságok elhanyagolható mértékű valódi termelést és exportot végeztek, illetve hajtottak végre. A társaságok a hulladék kivitelét fiktív számlákkal igazolták az erről nem tudó rendszergazda felé. A konzorcium a fiktív számlák alapján a támogatást felvette, majd elszámolta a terhelt által működtetett gazdasági társaságok szerződés szerinti jutalékát. A fiktív számlák azt a valótlan tényt igazolták, hogy a társaságok svédországba több cég részére exportáltak hulladékot. A szállítmányok kivitelét hamis vámáru-nyilatkozatokkal igazolták.

A terhelt az E. Kft. nevében 1997. III. negyedévétől 1999. IV. negyedévéig összesen 20.228.161 kg hulladék feldolgozását, illetve

exportját igazolta, melyből 17.894.163 kg exportja valótlan volt. A kimutatások alapján a rendszergazda részére a A., illetve a jogutód K., 165.280.537 Ft támogatást nyújtott, amelyből 147.266.135 Ft kiutalása valótlan adatokon alapult. A rendszergazda a kérdéses időszakban az E. Kft. részére 106.889.856 Ft-ot utalt tovább.

Az X Kft. nevében a terhelt 1998. III. negyedévétől 2001. II. negyedévéig összesen 17.309.081 kg hulladék feldolgozását, illetve exportját igazolta hamisan. A kimutatások alapján a rendszergazda részére a A., illetve a jogutód K.. 186.107.106 Ft támogatást nyújtott. Ebből a rendszergazda az X Kft. részére 124.448.476 Ft-ot utalt tovább.

A terhelt a Y Kft. nevében 1998. I. negyedévétől 2001. II. negyedévéig összesen 20.852.820 kg hulladék feldolgozását, illetve exportját igazolta hamisan. A kimutatások alapján a rendszergazda részére a A., illetve a jogutód K.. 158.061.257 Ft támogatást nyújtott. A rendszergazda a Y Kft. részére a kérdéses időszakban 138.818.615 Ft-ot utalt tovább.

A terhelt 1998. év elején az X Kft. nevében maga is pályázatot nyújtott be a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumhoz, amelyben gyűjtőhálózat kialakítását és hulladék feldolgozását vállalta. Az X Kft. és a minisztérium közötti szerződést a terhelt 2001. február 21-én írta alá. A szerződést 1999. évre visszamenőleg kötötték meg, a támogatás a szerződés alapján meghatározott kvóta 90-102 %-ának teljesítése után járt.

A terhelt az 1999. I. és a 2000. IV. negyedév közötti időszakra elszámolását 2001. március 30-án nyújtotta be. Ezekben az esetekben is hamis exportszámlákat csatolt be, amelyek valótlanul azt igazolták, hogy a feldolgozott hulladék elhagyta az országot és a T. GmbH-hoz, a Ny. P. A., valamint a H.A I. P. A. került. A támogatást nyújtónak a megtévesztése érdekében 75 darab, az X Kft. nevére szóló, hamis jelzésű bélyegzőlenyomattal ellátott vámáru-nyilatkozatot is benyújtott. A terhelt a társaság nevében összesen 17.662.760 kg hulladék feldolgozását jelentette be, és 263.103.087 Ft támogatást igényelt.

A minisztérium a kifizetések ellenőrzésekor további igazolásokat kért. Erre tekintettel a terhelt 2001. május 29-én a fenti cégeket feltüntető hamis nyilatkozatokat csatolt.

A minisztérium előbb 2001. augusztus 6-án pozitív döntést hozott, majd az ellenőrzés következtében a kifizetést megtagadták. Ezután a terhelt 2001. december 18-án visszalépett a pályázattól.

A terhelt közvetve vagy közvetlenül összesen 772.541.942 Ft támogatást igényelt jogosulatlanul a A-tól, illetve a jogutód K-

tól. Ebből az összegből 491.434.453 Ft támogatást a sértett központi költségvetésből kiutaltak. Ebből az összegből a terheltek cégeihez összesen 370.156.947 Ft jogosulatlan támogatás jutott el.

2. pont. A terhelt 1994. február 18-a és 2001. november 9-e között külföldi utazásaihoz több esetben felhasználta a R. S. nevére szóló, de a terhelt fényképével ellátott útlevelet. Az útlevéiben a „R. S.” aláírást a terhelt írta.

3. pont. A terhelt tudtával ismeretlen személy 2001. július 2-án olyan útlevél-igénylőlapot nyújtott be a Belügyminisztérium Központi Adatfeldolgozó Nyilvántartó és Választási Hivatalhoz, mely T. L. személyi adatait, ugyanakkor a terhelt fényképét tartalmazta. Az igénylőlap alapján a hatóság 2001. július 21-én kiállította útlevelet, amit a nyomozóhatóság 2001. november 9-én a terhelt lakásán lefoglalt.

A jogerős határozatok ellen a terhelt védője terjesztett elő a Be.416.§-a (1) bekezdésének b) és c) pontja alapján felülvizsgálati indítványt, elsősorban a terhelt 2 db közokirat - hamisítás büntettén túlmenő cselekményeinek egységesen jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntetteként minősítése és a büntetés enyhítése, másodsorban hatályon kívül helyezés, és új elsőfokú eljárás elrendelése érdekében.

Az indítvány részben enyhébb minősítés megállapítását és a büntetés enyhítését célzó részéhez kapcsolódóan a védő arra hivatkozott, hogy az irányadó tényállás alapján a terhelt csalás bűncselekményeként értékelt cselekménye a Btk.288.§ (1) bekezdés a) pontjában meghatározott jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntettének minősül. A terhelt által vezetett társaságok ugyanis tényleges gazdasági tevékenységet fejtettek ki, legfeljebb az elszámolt mennyiséghez képest bizonyult kevesebbnek a tényleges tevékenység. Az első és a másodfokú bíróság által elfoglalt állásponttal szemben pedig dr. T. M. Gazdasági bűncselekmények tanulmánykötete, és a további szakirodalmi álláspontok szerint valamely cselekmény akkor is jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntettének - és nem csalásnak - minősül, ha a jogosulatlan gazdasági előny megszerzése végett olyan elkövető állítja valótlanul - vagy kelti hamisan azt a látszatot - hogy az állam által külön támogatott gazdasági tevékenységet végez, aki valójában ilyet nem folytat és így szerzi meg jogosulatlanul az állami támogatást. E cselekménybe pedig a valótlan tartalmú, hamis, vagy hamisított okirat felhasználása beolvad.

A gazdasági előny elfogadott értelmezésére figyelemmel téves az elsőfokú bíróságnak az - a másodfokú bíróság által is megerősített - okfejtése, miszerint a cselekmény megítélésénél jelentősége volna az előny, támogatás megadása rendszerének, az adott esetben az

utólagos export-támogatásnak. Az ilyen esetekben a hangsúly a gazdasági előny megszerzésén, és nem a támogatásnak a tevékenységet megelőző, vagy az utáni folyósításán van.

A minősítés fentieknek megfelelő megváltoztatása esetén, a további 2 rb. közokirat-hamisítás büntettének megvalósítása mellett is eltúlzottan súlyos a kiszabott büntetés, így annak lényeges enyhítése indokolt.

Ha a tényállás 1. pontjában írt cselekmény jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntettének teljes egészében nem minősíthető, akkor - az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítése miatt - hatályon kívül helyezés és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítása indokolt. Az irányadó tényállásból ugyanis nem lehet állást foglalni arra nézve, amennyiben csak az x Kft. 1999-ig végzett tevékenységi ideje alatti elkövetés minősül jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntettének, úgy az ezt követő időszakban - ha a vagyon elleni bűncselekményben a terhelt bűnössége megállapítható - az elkövetési érték összességében eléri-e a megállapított minősített esethez szükséges értékhatárt. A tényállásban ugyanis a vagyon elleni részecselekményeik tekintetében az egyes elkövetési időpontok nem nyertek pontosan rögzítést, mint ahogyan a kifizetések időpontjai sem. Így e tényállás alapján nem lehet állást foglalni abban, hogy a vagyon elleni cselekmény tekintetében a folytatólagosság törvényi feltételei fennállnak-e, avagy több rb. - és enyhébben minősülő - vagyon elleni cselekményről lehet szó.

Ezen túlmenően az indítvány hivatkozott arra is, hogy a jogerős határozatok részben megalapozatlanok. Az elsőfokú bíróság ugyanis a tényállás megállapításánál egy rendőrségi revizori jelentést elfogadott, helyett, hogy igazságügyi könyvszakértőt rendelt volna ki az adott kérdés tisztázására. Azt sem vizsgálta megfelelő körültekintéssel, hogy melyik kft. milyen tevékenységet végzett. Nem vizsgálta meg kellően, hogy néhai S. Z. milyen mennyiségű hulladékot gyűjtött be, illetve értékesített a terhelt cégein keresztül, nevezettnek mi volt a tényleges szerepe, és mindezzel a terhelt kellően tisztában volt-e. A fentiek tisztázása nélkül nem vonható megnyugtató következtetés arra, hogy a terhelt szándéka jogtalan haszonszerzés végett történő tévedésbe ejtésére és kár okozására irányult-e, avagy e vonatkozásban csupán gondatlansága, illetőleg a cselekmény társadalomra veszélyességében való tévedése állt fenn.

A Legfőbb Ügyészség BF.1816/2008. számú átiratában az indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak értékelve, a támadott határozatok hatályban tartását indítványozta.

Az átiratban kifejtettek szerint az indítvány részben a tényállás

megalapozatlanságát állítja, illetve a bizonyítékok bírói értékelését sérelmezi. Mindez azonban a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható, az alapügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállást irányadónak kell tekinteni (Be.423.§ (1) bekezdése).

Az anyagi jogszabálysértésre, és ezzel összefüggésben törvénysértő büntetés-kiszabásra hivatkozó részében az indítvány érdemben sem alapos. A Btk.288.§-ának, valamint a 318.§-ának törvényi tényállása között meghatározó különbség mutatkozik abban, hogy kizárólag a vagyon elleni bűncselekmény törvényi tényállása tartalmazza a jogtalan haszonszerzési célzatot.

A terhelt azzal, hogy számottevő gazdasági tevékenység folytatása hiányában fiktív számlák, és hamis vámárú-nyilatkozatok becsatolása útján igényelte az állami támogatás összegét, nyilvánvalóan jogtalan haszonszerzési célzattal járt el. Minderre figyelemmel a Btk.318.§-ában meghatározott csalás törvényi tényállásának valamennyi eleme, így az említett célzaton túlmenően a tévedésbe ejtés, mint aktív jellegű elkövetési magatartás, továbbá a kár bekövetkezése is maradéktalanul megállapítható.

Az eljáró bíróságok helytálló következtetést vontak a terhelt bűnösségére, és eleget tettek indokolási kötelezettségüknek is. Határozataik erre is figyelemmel mentesek a Be.416.§ (1) bekezdésének c) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértésektől.

A nyilvános ülésen a védő felülvizsgálati indítványát indokainak megfelelően változatlanul fenntartotta, és a legfőbb ügyész képviselője is átiratukkal egyezően nyilatkozott.

A Legfelsőbb Bíróság a támadott határozatokat a felülvizsgálati indítványban megjelölteknek megfelelően a Be.416.§-a (1) bekezdésének b) és c) pontjában foglalt felülvizsgálati okok tekintetében - az eljárásjogi okokat, azok teljes terjedelmét illetően, hivatalból - vizsgálta felül.

Ennek során az indítványnak a jogerős határozatok megalapozatlanságát állító, a bizonyítékok mikénti felderítését, illetve mérlegelését sérelmező, és a megállapított tényállást vitató az előzőekben részletesen ismertetett érveivel nem foglalkozott.

A Be.423.§-ának (1) bekezdése szerint ugyanis a felülvizsgálatban a jogerős határozatokban megállapított tényállás az irányadó, amely tényállás felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ebből következően nem vitatható az ítéletek megalapozottsága, az ügy mikénti felderítése és a bizonyítékoknak a bíróságok általi mérlegelése sem. A felülvizsgálati okokra az indítványozónak az

irányadó tényálláshoz képest kell hivatkoznia, és a Legfelsőbb Bíróság is csak e tényállás alapulvételével vizsgálhatja, hogy valamely felülvizsgálati ok ténylegesen fennforog-e.

Érdemi vizsgálata során - egyetértve a Legfőbb Ügyészség jogi álláspontjával - a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt alaptalannak találta.

Arra is tekintettel, hogy az eljáró bíróságok a Btk.2.§-ára figyelemmel helyesen alkalmazták a Btk-nak az elbíráláskor irányadó rendelkezéseit, az ügyben jelentőséggel bíró anyagi jogszabályok az alábbiak.

A Btk.288.§-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntettét valósítja meg - többek között - az, aki a központi költségvetésből, a helyi önkormányzati költségvetésből, vagy az elkülönített állami pénzalapokból jogszabály alapján nyújtott pénzügyi támogatást, vagy más gazdasági előnyt úgy szerez meg, hogy e végett valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, avagy valótlan tartalmú, hamis, vagy hamisított okiratot használ fel (Egyébként lényegében azonos tartalommal a Btk-nak a jogosulatlan gazdasági előny megszerzéséről 2002. április 1-jéig hatályban volt 288.§-a is hasonlóan rendelkezett, kimondva, hogy aki gazdasági előny megszerzése érdekében a döntésre jogosult szervet vagy személyt megtéveszti, és ezáltal maga, vagy más részére jogtalanul szerzi meg az állam által biztosított gazdasági előnyt, büntetettét követi el. A cselekmény büntetési tétele is azonos volt a jelenlegivel).

A Btk.318.§-ának (1) bekezdése szerint pedig csalás bűncselekményét követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz.

A Legfelsőbb Bíróság nem osztotta azon védői álláspontot, amely szerint valamely terhelt cselekménye akkor is jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntettének minősül, ha a terhelt valójában az állam által támogatott gazdasági tevékenységet nem folytat, ekként valótlanul állítja azt, vagy valótlanul kelti annak látszatát, hogy a kérdéses gazdasági tevékenységet végzi, és az adott gazdasági előnyt erre alapozottan igényli. Nem értett egyet azzal sem, hogy minden esetben ugyanígy értékelendő azon gazdasági tevékenységet végző elkövetőnek a cselekménye, aki a jogszerűen igényelhető mértéken felüli gazdasági előnyt szerez meg.

Ezzel szemben - a legfőbb ügyész által kifejtettekkel egyezően - a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint az elhatárolásnál alapvető jelentősége van annak, hogy az irányadó tényállás alapján jogosulatlan gazdasági előny megszerzésére, avagy jogtalan haszonszerzés végett történő tévedésbeejtésre/tévedésben tartásra,

és ezzel összefüggő kár okozására vonható-e jogi következtetés.

E körben, amint az eljáró bíróságok helyesen rámutattak jelentősége van a támogatás rendszerének, az adott konkrét tevékenységnek is.

Ha az irányadó tényállásból a fentiek szerint arra vonható következtetés, hogy valamely összegnek a sértettől igénylése valós gazdasági tevékenység folytatása nélkül, fiktíven történt, úgy a cselekmény a csalás bűncselekményét valósítja meg. Hasonlóan foglalt állást a bírói gyakorlat a csalás és az adócsalás elhatárolása kérdésében, amikor áfa-visszaigénylésre valós gazdasági tevékenység nélkül fikatív okiratok felhasználásával kerül sor (EBH 2004/1108. sz. határozat, majd az 1/2006. sz. Büntető Jogegységi Határozat).

A Legfelsőbb Bíróság egy évtizede ezzel kapcsolatosan kialakított jogi álláspontja szerint (Bfv.IV.571/1999/20. sz. határozat) a jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntette a csalás bűncselekményétől az alábbiak szerint határolható el.

A jogosulatlan gazdasági előny megszerzésének büntette a gazdálkodási köteleességeket és a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények körében szerepel (Btk. XVII. Fejezet) ekként a büntett védett jogi tárgya a gazdálkodás jogilag szabályozott rendje. A liberalizált piacgazdaság feltétel-rendszerében az egymással versenyben álló vállalkozások gazdasági tevékenységét az állam különböző - jogilag szabályozott - eszközökkel befolyásolhatja. Ily módon a verseny-esélyeket a preferált gazdasági szempontoknak megfelelően módosíthatja. Az állam által nyújtott, és minden esetben jogszabályi feltételek megvalósulásához kötött előny lehet ugyan vagyoni jellegű, pld. adókedvezmény, hitelgarancia, stb., lehet azonban pusztán kedvezőbb versenypozíció biztosítása is. Az előny, ilyen értelemben, tehát lényegét tekintve minden esetben, a versenyszférában érvényesülő esélyegyenlőség megbontásának eszköze. Ezért használja az adott törvényi tényállás az előny kifejezést. Az előny fogalmát egyébként a büntetőjog tételes jogi szabályai is megkülönböztetik a kár fogalmától (Btk.137.§ (5) pont). A jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntettének elkövetője e cselekménnyel jut olyan helyzetbe, amelyhez képest a vele versenyben lévő más gazdálkodó szervezetek hátrányba kerülnek. A gazdálkodás rendje tehát akkor sérül, ha piaci résztvevők bármelyike a verseny-egyenlőséget megbontó jogtalan előnyhöz jut.

Mindebből következően nem kizárt az állami szervek megtévesztése révén csalás elkövetése akkor sem, ha a megtévesztésre a gazdasági viszonyok keretében, de jogtalan haszonszerzési célzattal kerül sor, és az állam vagyonában kár következik be. Ekként az olyan elkövetői magatartás, amely az előbbiekből kifejtettektől eltérően

nem a verseny-esélyek törvényellenes megváltoztatását, hanem kizárólag az állami kezelésben lévő vagyon egy részének megtévesztés útján történő megszerzését célozza, csalásnak minősül.

Ennek megfelelően értékelte a Legfelsőbb Bíróság a fentebb hivatkozott határozatában a mezőgazdasági exporttámogatás rendszerében biztosított pénzeszközök csekély valós áruexporton túlmenően tényleges kereskedelmi tevékenység (ekként versenyhelyzet) nélkül hamis dokumentumok felhasználásával történő megszerzését, az elkövetéssel okozott kárnak megfelelően minősülő csalás büntettének.

A jelen ügyben irányadó tényállás szerint a terhelt az elkövetési időszakban három gazdasági társaságnak volt az ügyvezetője, amely társaságok közül egy végzett - elhanyagolható mértékű - tényleges termelési tevékenységet. Ehhez képest, az összesen az exporttámogatáshoz kimutatott kerekítetten 58,3 millió kg hulladékból - az E. Kft. 2,3 millió kg-ot érintő tevékenységét levonva - 56 millió kg feldolgozására és exportjára ténylegesen nem került sor. Ennek megfelelően a hamis igazolások alapján jogosulatlanul történt az ezen mennyiségre eső támogatás kifizetése is.

Ugyancsak hamisak voltak azok az elszámolások, exportszámlák, és vámárú-nyilatkozatok, amelyek az x. Kft. részéről további, valamivel 17,5 millió kg-ot meghaladó hulladék feldolgozására és exportjára vonatkoztak, és amelyek után az igényelt 263 millió Ft támogatás már nem került kifizetésre.

A kifejtettekből következően - arra is figyelemmel, hogy a csalás büntettének legsúlyosabb elkövetési alakzatai közül a 7/a. pont szerinti minősített eset az üzletszerű elkövetés mellett befejezett cselekményként valósult meg - okszerűen értékelték az eljáró bíróságok a terhelt állami pénzeszközök csalárd módon megszerzésével elkövetett kárt okozó cselekményeit a fentiek szerint minősülő, folytatólagosan elkövetett csalás büntettének, és ezzel halmazatban folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének.

Az elkövetés adott körülményei - a hamis okmányok időszakonkénti benyújtása, elszámolása, az időszakos kifizetések - mellett a Btk.12.§ (2) bekezdése szerinti folytatólagosság megállapításának feltételei - így az egységes akarat-elhatározás és a rész-cselekmények rövid időközönkénti elkövetése is - maradéktalanul fennforognak.

Utal a Legfelsőbb Bíróság arra is, hogy a fenti bűncselekményekkel halmazatban indokolt lett volna a terhelt cselekményeit a Btk.274.§-ának (1) bekezdése szerinti, - a további vámárú-

nyilatkozatok, mint közokiratok számához igazodó - közokirat-hamisítás büntettének minősíteni.

A kifejtettekben következően a Btk.416.§ (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálati ok az ügyben nem valósult meg. Ennek megfelelően a terheltre kiszabott büntetés önmagában nem volt vizsgálható.

Mivel az eljárás bíróságok a terheltnek az állami pénzeszközök sérelmére elkövetett, kárt okozó cselekményeit az anyagi jogszabályoknak megfelelően minősítették, az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítését sérelmező, valójában kizárólag az eltérő jogi álláspontra alapított védői indítvány is alaptalannak bizonyult. Helyes jogi álláspontjukhoz képest ugyanis a bíróságok indokolási kötelezettségüknek maradéktalanul eleget tettek.

Az ügyben más, a Btk.416.§ (1) bekezdés c) pontja /Be.373.§ (1) bekezdés b) vagy c) pontja, és II-IV. pontja/ szerinti abszolút eljárási szabálysértés sem valósult meg.

A kifejtetteknek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság és a Fővárosi Bíróság támadott határozatait a Be.426.§-a alapján hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság végzése elleni fellebbezés a Be.3.§-ának (4) bekezdése, míg felülvizsgálati indítvány előterjesztését a Be.416.§-a (4) bekezdésének b) pontja zárja ki. Az ismételt felülvizsgálati indítvány tilalmáról a Be.418.§-ának (3) bekezdése, és 421.§-ának (3) bekezdése rendelkezik.

A Legfelsőbb Bíróság végzése a Be.420.§-ának (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2009. január 13.

Dr. Édes Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter s.k. előadó bíró, Dr. Mészár Róza s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző
MGy